OFM-LINK

OFM-LINK

ORDNI TAL-PATRIJIET MINURI - MALTA
PROVINĊJA FRANĠISKANA TA' SAN PAWL APPOSTLU
http://www.ofm.org.mt

NRU. 180 LUL / AW 12

Fit-12 t'Awwissu tiġi fit-tmiemha s-Sena Klarjana

S. Klara u ġrajjiet ħajjietha - ikona maħduma mill-*Maestro di S. Chiara* 1283, li tinsab fil-Bażilika ta' S. Klara f' Assisi

Missjunarju ġdid fil-missjoni tal-Libja

P. Marcello Ghirlando offra li imur jagħti servizz fil-fraternita ta' Tripli, wara talba li ġiet inwasssalha lilu mill-Isqof ta' Tripli. Se jsiru arranġamenti biex ikompli jgħallem fl-Universita ta' Malta u jagħti servizz ukoll lill-Vigarjat ta' Benghasi. Il-Provinċjal kien bgħat ittra lill-aħwa kollha b' talba li għamlulu n-Nunzju Appostoliku u ż-żewġ Vigarjati Apostoliċi tal-Libja.

Aħna lkoll nawguralu u nwegħduh it-talb tagħna.

P. Walter Vassallo ġie ordnat presbiteru MULTOS ANNOS ara p. 10

Is-sinjali simboliċi ta' S. Klara

Il-Katekizmu tal-Knisja Kattolika jgħidilna li x-xbihat tal-qaddisin ifissru 'l Kristu li ġie gglorifikat fihom. Huma juru 's-sħaba kbira ta' xhieda' (Lh 12,1) li jkomplu jissieħbu fis-salvazzjoni tad-dinja u li magħhom aħna marbutin. Permezz tal-ikoni (xbihat) tagħhom, dak li tara l-fidi tagħna huwa l-bniedem 'xbieha t' Alla' trasfigurat fis-'sura tax-xbieha' (ara Rum 8,29) ta' l-Iben t'Alla (ara n. 1161). Ikompli jgħidilna li 'il-ġmiel u l-ilwien tax-xbihat iħajru għat-talb' (n.1162). Għalhekk tul is-sekli l-Knisja dejjem ħajret lil bniedem, biex bit-talent artistiku li Alla tah, ikun jista' jnaqqax xbihat tal-qaddisin kemm bħala pittura, statwi eċċ. Dawn l-artisti ma kienux biss kuntenti li juruna x-xbiha biss tal-qaddis/a, imma ġeneralment ma' kull xbiha ta' xi qaddis ipoġġu xi simbolu li kellu relazzjoni ma' ħajtu/ ħajjietha.

Fil-każ ta' S. Klara t' Assisi, jekk wieħed jifli sew x-xbihat tagħha li saru mal-medda taż-żmien, insibu li ħdejha naraw bosta simboli. F' dan l-artiklu se naraw xi wħud minhom:

1. **Klara f' riġlejn Ġesu Msallab jew tas-siġra franġiskana**
Fil-Bażilika ta' S. Klara ġewwa Assisi, fuq l-altar maġġur, insibu Kurċifiss kbir li fih, f' riġlejn Ġesu hemm Klara għarkupptejha fuq naħa u Franġisku jbus saqajn Ġesu. In-naħa l-oħra tidher l-abbadessa Benedetta, is-suċċessura ta' Klara, li kienet ikkumissjonat dan is-salib qabel l-1260. Il-pittur kien il-*Maestro di S. Chiara*. Rigward il-kontemplazzjoni li Klara kienet tagħmel quddiem ix-xbieha tal-Kurċifiss ara l-ħarġa t' April 2012 p.2-3. F' Kurċifiss ieħor, li sar fl-istess żmien, din id-darba insibu l-figura ta' Klara tibki fuq in-naħa tal-id ta' Ġesu, filwaqt li Franġisku jinsab in-naħa l-oħra.
Hemm xogħolijiet artistiċi oħra li juru l-arblu tar-razza tal-qaddisin franġiskani, li fihom ġeneralment Klara, flimkien ma' xi Klarissi qaddisin, qegħda fuq xi naħa ta' dan l-arblu bħala l-ewwel dixxipla ta' Franġisku. Eżempju ta' dan għandna l-arazz fiamming (1479) li jinsab fil-mużew tal-Bażilika ta' S. Franġisk ġewwa Assisi

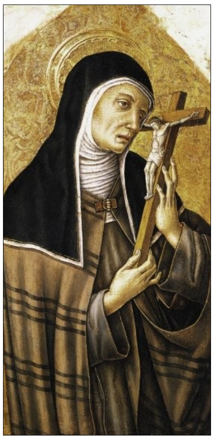

2. **Klara jżomm f'idejha salib**
Fl-ikona li tidher fil-faċċata ta' din il-ħarġa nsibu lil Klara qegħda jżomm salib waħdu mingħajr korp. F' pitturi oħra mbgħad naraw lil Klara qegħda jżomm salib u fuqu hemm Ġesu msallab. Eżempju ta' dan għandna din il-pittura (*tempra e oro su tavola*) ta' Vittore Crivelli (1440-1502), li tinsab f' kollezzjoni privata. Dan l-aħħar saru wkoll pitturi li juru lil Klara jżomm f' idejha kopja tal-kurċifiss ta' S. Damjan, li min jaf kemm Klara talbet quddiemu u l-Klarissi, meta ħadu f' idejhom il-monasteru ġewwa l-ħitan t' Assisi, ħaduh magħhom.

3. **Klara jżomm f' idejha l-ktieb tal-Vanġelu jew tar-Regola**
Xi kultant ma tistax tinduna għal liema ktieb, l-artist kellu fl-immaġinazzjoni tiegħu (Eżempju: dan l-affresk ta' P. A. Mesastris (1471) li jinsab fil-monasteru tal-Klarissi ġewwa Foligno). Hu x'inhu, lkoll nafu li għal Klara, bħal Franġisku, li tħares il-vanġelu kien is-sies ta' ħajjietha. Minn naħa l-oħra l-isem ta' Klara baqa' mniżżel fl-istorja, bħala l-ewwel mara li kitbet regola għal ħutha s-sorijiet. Hemm pitturi oħra li jġibuha f' xi parċmina f' idejha u fuqha jkun hemm miktub xi frażi li nsibu fil-kitbiet tagħha.

4. **Klara jżomm f' idejha palma**

Ġeneralment il-palma, fl-arti, tidher f'idejn xi qaddis/a, li ta ħajtu għal Kristu permezz tar-martirju. Imma barra milli Klara għamlet 28 sena marida gravi, hija kellha xewqa kbira, bħal Franġisku, li tmur ixxandar lil Kristu qalb is-Saraċini (ara ProcCan 7,2 {FSK 414}). Infakkru ukoll li l-isqof Guido kien taha l-palma nhar il-Ħadd il-Palm (1211), bħala sinjal ta' approvazzjoni ta' dak li kienet se tagħmel - ħarba mid-dar biex tibda ħajja ġdida. Eżempju: din il-pittura li tinsab fil-Bażilika ta' S. Franġisk f' Assisi.

5. **Klara jżomm f' idejha ġilju**

|ġur li wieħed mill-oġġetti l-aktar li jidher mal-figura ta' Klara huwa l-ġilju. Ħafna drabi hija tidher qed iżommu f' idejha. Il-ġilju huwa simbolu tas-safa u Klara 'hija mogħnija b' titli kotrana ta' safa' (Bulla ta' Kan 2 {FSK 572}.
Dan l-affresk ta' Tiberio d'Assisi, li sar fl-1506, jinsab fil-*cappella delle rose* fil -kumpless tal-bini tas-santwarju tal-Porziuncola.

6. **Klara jżomm f' idejha l-ostensorju b' Ġesu Ewkaristija**

Din ix-xena hija l-aktar popolari fix-xbihat li nsibu ta' S. Klara. Barra mil-fatt li Klara kellha devozzjoni speċjali lejn Ġesu' Ewkaristija, l-ewwelnin biografi jagħtuna r-rakkonti popolari meta hija ħelset lill-monasteru tagħha quddiem il-qilla tal-għadu permezz tal-Ewkaristija. Proprjament fi żmienha kien għadu ma jeżistix l-ostensorju, imma l-artisti ħasbu biex jpoġġuh f' idejha, l-aktar biex jagħtu l-idea aktar ċara tas-sagrament tal-imħabba divina. Xi kutant tidher ukoll imdawwrha bis-sorijiet tagħha u s-Saraċini.

7. **Klara jżomm il-baklu tal-badessa**

Ġeneralment il-baklu, fl-arti, nsibuh aktar marbut ma' xi qaddis li kien isqof. Imma fit-tradizzjoni nisranija daħal ukoll meta jiġi rafigurat jew xi Abbati jew xi Badessa, minħabba l-fatt li dawn ħafna drabi kellhom gurisdizzjoni mhux mhux fil-monasterju proprju, imma wkoll fuq xi territorju. Wara l-Konċilju Lateran IV, Klara kellha taċċetta t-titlu ta' badessa imma hija jżied ukoll il-kelma 'omm' (ara RegCl 4 {FSK 87}). (Fir-ritratt jidher kwadru ta' Antonio Vivarini (1418-1476/84), maħdum fl-1451,li jinsab fil-*Kunsthistorishes Museum,* Vienna, l-Awstrija).

Fl-arti nsibu bosta oġġetti oħra li jitpoġġew ħdejn ix-xbiha ta' Klara (l-*aerials* tat-T.V., il-qattus, il vażett biż-żejt, musbieħ mixgħul, jġorr f' idejha lil Ġesu Bambin, eċċ.). Jalla dawn l-opri tal-arti jgħenuna biex aktar nidħlu fil-fond tal-ispiritwalita ta' S. Klara u fuq kollox nagħmlu ħilitna biex nimitaw dak li ppruvajt tagħmel hi - l-imitazzjoni ta' Kristu s-Salvatur tagħna. Fit-tieni ittra lil S. Agnese ta' Praga qaltilha: "Iffissa ħarstek fuqu, aħseb fuqu, u ikkomtemplah, u xtieq b' ħerqa li ssir tixbħu' (20 {FSK 23}).

****

Il-familja ta’ S. Klara

Meta wieħed jagħmel studju fuq xi persuna partikulari, ħafna drabi jipprova jistudja wkoll l-ambjent li fih ikun trabba. Ma’ dan inriedu nżiedu wkoll l-importanza tal-influss li setgħu ħallew il-ġenituri ta’ dik il-persuna konċernata, kif ukoll jekk kien hemm xi aħwa.

Fil-każ ta’ Klara, it-tagħrif li wasal għandna f’ dan ir-rigward huwa ftit.

Il-missier Żgur li missierha Favarone di Offreduccio, iben Offreduccio, kien kavallier, kif ukoll ‘nobbli kbir u setgħani fil-belt t’Assisi’ (ProcCan 19,1 {FSK 510}). Imma fuqu ftit li xejn nafu, qiesu hemm xi misteru. Skont xi storiċi, wisq probabbli, li miet anke meta Klara kienet għadha żagħżugħa. Minn dak li nafu fuqu, nieħdu l-idea li kien raġel ta’ ras iebsa u li meta kien jieħu deċiżjoni jibqa’ mwaħħal magħha. Klara wirtet din il-partikolarita ta’ misserha, għaliex kieku ma kientx mara ta’ karattru sod, kieku ma kientx se tagħmel għal Alla dak li għamlet.

Xena mil-film *Brother Sun Sister Moon*, li fiha Klara (Judi Bowker) tidher titlob flimkien mal-ġenituri tagħha ġewwa l-kattidral t’ Assisi.

L-omm Għal kuntrarju fuq ommha, Ortolana, għandna aktar tagħrif. Hija ukoll kienet ġejja minn razza nobbli. Nafu li Ortolana, bħala mara avventuruża u libera, kienet marret pellegrinaġġ sal-Art Imqaddsa (1192), Sant’ Angelo u Ruma. Kienet ukoll ta’ spiss iżur il-foqra bil-qalb. Qabel ma twieldet Klara, leħen mis-salib qal lil Ortolana : “Int se twelled dawl li jdawwal ħafna fid-dinja”. Kienet hi, li tat l-isem ta’ Klara, lit-tarbija tagħha. Aktar tard hija, wisq probabbli bħala armla, segwiet lil uliedha fil-kunvent ta’ S. Damjan fejn għexet ħajja imżejna b’ għemejjel reliġjużi u qaddisa (ara ProcCan 1 {FSK 300-301}). Darba meta tfajjel minn Perugia kellu żlieġa tgħattilu għajnu kollha u ġabuh għand Klara. Klara qalitlhom biex jeħduh għand ommha. Imbgħad it-tfajjel fieq. Ortolana mietet żgur qabel l-1238. Mingħand ommha, Klara ħadet is-sens ta’ liberta personali, is-sens ta’ avventura, l-imħabba lejn il-foqra u fuq kollox il-ġibda lejn it-talb u d-devozzjoni.

Oħtha Caterina (Anjeże) Caterina kienet tlett snin (twieldet fl-1197) iżgħar minn Klara. Jidher li bejniethom kien hemm relazzjoni qawwija. Infatti sittax il-jum wara li Klara ħarbet minn darha, Caterina, issa Anjeże, kienet l-ewwel waħda li marret tgħex m’ oħtha f’ Sant’ Angelo di Panzo, fejn iddefendietha mill-qilla ta’ tnax ir-raġel ta’ zijuha Monaldo (ara LegCl 25-26 {FSK 626-627}) u wara S. Damjan. Hekk seħħet ix-xewqa ta’ Klara (ara LegCl 24 {FSK 625}) Fl-1229 Anjeże, fuq talba ta’ Franġisku, (li kien taha isem ġdid, kif ukoll qatalgħalha xagħarha), marret fil-monasteru tas-Sorijiet Foqra f’ Monticelli, qrib Firenze, biex bħala badessa tara li tiġi mħarsa l-osservanza tal-faqar.

Sakemm damet hemm, kien hemm koorispondenza bl-ittri bejniethom. Imma f' idejna waslet ittra waħda u din hija miktuba minn Anjeże {FSK 214-219}. Ma nafux eżattament meta rritornat Assisi. Xi storiċi jaħsbu li ġiet fl-istess sena li mietet Klara -1253. Klara sejjietilha 'l-verġni l-aktar għaqlija' (EpAgn IV 35 {FSK 46}). Żgur li kienet ħdejha waqt l-agunija (ara LegCl 43 {FSK 644}) u baqgħet hemm sakemm mietet, ftit qabel il-proċess tal-kanonizzazzjoni ta' Klara. Fil-fatt hija mhijiex parti mix-xhieda li nstemgħet. Il-fdalijiet tagħha jinsabu fil-Bażilika ta' S. Klara ġewwa Assisi. Il-Papa Benedittu XIV iddikjarha qaddisa fl-1752.

Oħtha Beatrice Beatrice kienet l-iżgħar fost il-bniet. Suor Beatrice de Messer Favarone de Assisi, fil-proċess tal-kanonizzazzjoni t' oħtha Klara, tkellmet it-tnax il-waħda. Hija daħlet fil-monasteru ta' S. Damjan fl-1229, fejn għaddiet madwar 24 sena tgħex magħha. (ara ProcCan 12 {FSK 457- 465}). Aktar minn hekk ma nafux.

Xi kittieba jgħidu wkoll li Klara kellha żewġ ħutha oħra : Bosone u Penenda jew Peranda, li imbgħad iżżewġet lil Konti Martinu ta' Coccorano. Imma dokumenti validi ma nstabux biex jiġi ppruvat dan.

Tagħrif dwar S. Klara

Biex matul din is-Sena Klarjana stajt nagħti xi ftit tagħrif fuq din il-qaddisa, kelli nikkonsulta fost l -oħrajn, dawn il-kotba u mezzi oħra.

+ Klara t' Assisi, *Kitbiet u fonti medjevali*, Traduzzjoni M. I. BELLIZZI, N. MUSCAT, {. B. XUEREB u Introduzzjoni N. MUSCAT, Edizzjoni TAU, Patrijiet Franġiskani, Malta, 2006

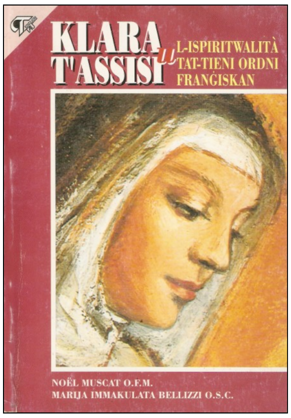

+ MUSCAT N. u BELLIZZI M.I., *Klara t' Assisi u l-Ispiritwalita' tat-Tieni Ordni Franġsikan*, Edizzjoni TAU, Patrijiet Franġiskani, Malta, 1994.

+ SCHEMBRI G., *Klara t' Assisi, il-Mara l-Ġdida*, Edizzjoni TAU, Patrijiet Franġiskani, Malta, 1992.

+ MAGRO P., *Immagini di Chiara d' Assisi - Teologia e spiritualita,* Ed. Messagero, Padova, 2003

+ BARTOLI M., *Chiara d' Assisi,* Istituto Storico dei Cappuccini, Roma, 1989

+ ROTZETTER A., *Chiara d' Assisi. La prima francescana*, (TAU 2) Ed. Bib. Francescana, Milano, 1993.

+ HARDICK L., *La spiritualita' di S.Chiara,* Ed. Bib. Francescana, Milano, 1975.

+ P.M. DELLA PORTA, E. GENOVESI, E.LUNGHI, *Guide to Assisi History and Art*, Ed. Minerva, Assisi, 1992.

Sar ukoll użu minn bosta *websites* permezz ta' *Yahoo* u *Goggle*.

8.

Fra Filippo Longo (+ 1259)

Hemm bosta opinjonijiet dwar fejn twieled Fra Filippo Longo. Xi whud jaħsbu li huwa minn Mandria, villaġġ viċin il-Muntanja Subasio u oħrajn mill-inħawi ta' Perugia. Oħrajn jgħidu minn Atri, belt fil-provinċja ta' Teramo, fl-Abruzzo jew minn Castel S. Savino (provinċja ta' Rieti), li fiż-żmien tal-Medjevu, kien viċin il-Muntanja Izzo, fl-inħawi tas-Santwarju franġiskan ta' Fontecolombo. Kien imlaqqam *Lungo*, peress li kien fih raġel u twil, filwaqt li Fra Morico kien imlaqqam 'il-qsajjar', peress li kien raġel qasir (L. Iacobilli, *Vite,* p. 321).

Skont il-fonti franġiskani kien is-seba' wieħed minn sħab Franġisku. Iċ-Celano jgħid li 'l-Mulej messlu u saffielu xofftejh bil-ġamar jaqbad biex ikun jista' jitkellem fuq Alla bi ħlewwa liema bħalha. Kien jifhem u jfisser l-Iskrittura Mqaddsa, għalkemm ma kienx tħarreġ fl-istudju, u kien jixbah lil dawk li l-kapitijiet tal-Lhud kienu jismerruhom bħala nies ta' bla skola u injuranti' (10, 25 {FSF 224} ; ara wkoll Fior 1 {FSF 1587}; LdL 1 {FSF 1420}).

Franġisku kellu stima kbira ta' Fra Filippo, tant li fil-proċess tal-kanonizzazzjoni ta' S. Klara insibu li Filippo kien ikun preżenti ma' Franġisku fil-laqgħat sigrieti li kien jkollu ma' Klara (qabel ma hi ddeċiediet li tissieħeb miegħu) u milli jidher kien jidħol fid-diskursata huwa wkoll (ara 17, 3 {FSK 497}). Meta mbgħad Klara telqet mill-monasteru ta' S. Paolo delle Abbadesse, qrib Bastia, għal dak ta' S. Angelo di Panzo, nerġgħu nsibuh magħhom (ara ProcCan 12, 5 {FSK 461}). Fra Filippo kellu stima kbira lejn il-Klarissi. Tant li Sora Cecilia qalet li daħlet Klarissa għax kienet imħajjra mis-Sinjura Klara u minn 'Fra Filippo ta' tifkira hienja' (ProCan 6,1 {FSK 396}).

Fra Filippo kellu l-kariżma tall-kontemplazzjoni u tal-interpretazzjoni tal-Bibbja, il-kapaċita li jkun miftuħ għal Alla u jifhem sew il-qalba tal-Bibbja. Kellu wkoll il-kariżma tal-predikazzjoni. Tant li kien jipprietka lill-Klarissi f' S. Damjan (ara LegCl 37 {FSK 638}). Darba minhom, waqt li kien qiegħed jipprietkalhom, tfajjel sabiħ ħafna (Ġesu') ta' xi 3 snin deher ħdejn Klara (ProcCan 10, 8 {FSK 448} , LegCl 37 {FSK 638}) Huwa mar ukoll f' Marca d' Ancona biex jkellem lil folla kbira ta' nies (ara Fior 45 {FSF 1631}).

Fl-1219 Fra Filippo, skont L. Iacobelli, ġie elett l-ewwel konfessur, Viżitatur Ġenerali u President tas-Sorijiet Foqra ta' S. Klara. Dak iż-żmien Franġisku kien qiegħed fl-Orjent. Fil-fatt milli jidher kien l-istess Kardinal Ugolino li tah dawn il-ħidmiet biex jwettaq u dan għamlu wisq probabbli biex jkun jista' aktar jikkontrola lil dawn is-sorijiet. Fil-fatt meta Franġisku reġa lura mill-Orjent talab lill-istess kardinal biex ineħħih u floku għażel li Fra Paċifico.

Wara l-mewt ta' Franġisku, Fra Filippo, bejn is-snin 1228 u l-1246, reġa sar Viżitatur tas-Sorijiet Foqra. L-aħbar dwar din il-ħatra saret magħrufa mill-Kardinal Rainaldo dei conti di segni fl-ittra ċirkulari li bgħat lil 24 monasteru tas-Sorijiet Foqra fit-18 t' Awwissu 1228. Huwa jiddesrievih bħala dak li jniżżel l-għeruq tiegħu fil-qiegħnett ta' qlubhom u reliġjuż li jibża minn Alla (ara {FSK 210}). Aktar tard, wara li ħalla dawn il-ħidmiet, huwa mar jgħex fl-eremitaġġ ta' Greccio, fejn għen lill-aħwa : Frate Leone, Angelo, u Rufino, biex jitkbu ħajjiet Franġisku - *La Leggenda dei Tre Compagni* (ara 1 ittra {FSF 53 }).

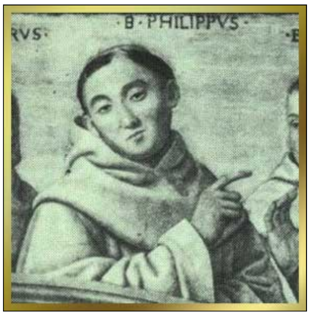

Imbgħad intbgħat Franza, fejn kif jgħidilna L. Iacobelli ' b' ħeġġa kbira kien jipprietka u baqa' magħruf għall-virtujiet tiegħu. Wara li wettaq bosta mirakli, miet Montferrand fir-reġjoni ta' Auvergne - Franza. Oħrajn jgħidu li miet Perugia u ġie midfun f' monasteru tal-Klarissi. Fil-fatt mhuwiex qiegħed hemm, imma fi Franza. Huwa miet nhar l-14 ta' Marzu 1259'. (*Vite*, I, p.322).

Aktar ritratti dwar iż-żjara tal-Arċisqof P. Cremona O.P. fil-Honduras

P. Albert Gauci, Mons. J. Bonello u l-Arċisqof Mons. P. Cremona mat-tfal ta' Jutilcalpa

Ħdejn il-qabar ta' P. Diegu Vella O.F.M. (1930-1973)

Mill-gazzetti

It-tbaħħir nhar Sibt il-Glorja

(Dan l-artiklu ta' Mons. Philip Calleja deher fil-ħarġa tal- *Leħen is-Sewwa* tat-12 ta' Mejju 2012 p. 16. Se nġiebu biss dawk is-siltiet li jolqtu lill-ħajja tal-Provinċja tagħna.)

Nhar it-Tnejn, 23 ta' April, miet fid-Dar tal-Kleru Patri Arthur Azzopardi O.F.M. li twieled fid-19.2.1923 u qaddes ħames snin qabli, fit-13. 3.48.

Meta kont tifel, jien kont wieħed mill-ħafna abbatini fil-knisja ta' Ġiezu (ndr. S. Marija ta' Gesu') hi u lil Patri Arthur niftakru novizz u student. U għalhekk meta xi tmien snin ilu, Patri Arthur inġabar fid-Dar tal-Kleru u ltajna bdejn nifirħu b' xulxin, infakkru l-ismijiet tal-patrijiet antiki, għad-hom studenti l-Belt bil-vuċijiet sbieħ tagħhom bħal Patri Tarċis, Patri Benvenut, l-aħwa Vella, Patri Frendo u ċ-ċajt tagħhom. Qajjimna l-imgħoddi kollu. Patri Leonard li kien jagħmel id-duwa, Patri Dorik tal-almanakk u Patri Dovik tal-pipa.

Barra għad-devozzjoni lejn il-Kurċifiss mirakuluż u l-Beatu Nazju Falzon li hu midfun hemm, il-knisja Ta' Ġiezu (ndr. S. Marija ta' Gesu') hi famuża wkoll għall-purċissjoni tad-Duluri u tal-vari tal-Ġimgħa l-Kbira. U ntfajna nitkellmu fuq il-purċissjonijiet li kienu joħorġu b' vara tal-Ġimgħa l-Kbira kull nhar ta' Ġimgħa fi żmien ir-Randan. Rakkonti li ħafna min-nies tal-lum ma jafux bihom. ……

Vara fil-Ġimgħa

Kull nhar ta' Ġimgħa kienet issir purċissjoni b' waħda mill-vari : l-ewwel ġimgħa b' Ġesu' jitlob fl -ort tal-Ġetsemani, it-tieni ġimgħa bl-istatwa tal-Marbut, imbagħad bl-*Ecce Homo*, wara bl-istatwi tal-Imgħobbi u l-Veronika, imbagħad il-Vara l-Kbira bi Kristu msallab imdawwar b' Ommu, San Ġwann u l-Madalena u fl-aħħar fil-Ġimgħa l-Kbira joħorġu l-vari kollha, waħda wara l-oħra, b' żieda ta' Kristu mejjet imqiegħed f' Monument sabiħ tal-lama. …………………….

Aktar tard tibda ħierġa l-purċissjoni bil-vari bl-ikbar devozzjoni. Ebda idea ta' *pageantary* fil-purċissjoni. ………………

Nieqaf hawn. Id-diskursata bejn u bejn Fr Arthur qajmet il-mejtin…. imma ma rxoxta ħadd.

Pellegrinaġġ magħna l-Franġiskani fl-Art Imqaddsa

2 –10 ta' Settembru 2012

Tagħrif :
hhtp://www.i-tau.org/comalt
Tel. 21 24 22 54

Il Cammino di Francesco

Forsi ħafna minna semmgħu bil-*Cammino di Santiago de Campostella*, fejn l-eremita Pelayo, ra fil-post fejn illum hemm is-santwarju, fis-sena 803, xita ta' stitel jaqgħu fuq għolja. Lejl minhom deherlu l-Appostlu S. Gakbu, li wrieh il-post fejn kien jinsab midfun. Aktar tard bdew il-famużi pellegrinaġġi lejn Santiago de Campostela (*di campus stellae*). Fl-2010 marru mal-272.135 pellegrin. L-UNESCO kien iddikjara dan il-pellegrinaġġ bħala patrimonju tal-umanita'. Hemm bosta toroq minn fejn wieħed jagħżel biex jagħmel dan il-pelegrinaġġ.

Iżda ftit huma l-Maltin li jafu li jeżisti il-*Cammino di Francesco*. Dan il-*cammino* jgħaqqad is-santwarji franġiskani kollha li jinsabu fil-Valle Santa ta' Rieti - xi 80 km. Barra li wieħed ikun jista' jżur dawn is-santwarji, jista' jitgħaxxaq bis-sbuħija tan-natura u fuq kollox ikun jista' jduq xi ftit mill-esperjenza tant qawwija tal-ispiritwalita' ta' Franġisku.

Ġeneralment wieħed jista' jibda mill-belt ta' Rieti (Lazio) u wara jibda jżur dawn is-santwarji :
is-**Santwarju ta' Fonte Colombo** (is-Sinai franġiskan) fejn fl-1223 irċieva r-regola tal-patrijiet tiegħu mingħand Kristu u fejn għamel operazzjoni f'għajnejh ;
ta' **Greccio**, fejn għamel l-ewwel rapprezentazzjoni tal-presepju fil-lejl tal-Milied tal-1223;
ta' **Poggio Bustone**, fejn beda jsellem lin-nies bil-kliem '*Buongiorno buona gente'* u fejn inħafrulu dnubietu ;
ta' **La Foresta**, fejn Franġisku mar għal kwiet u fejn sar il-miraklu tal-għeneb.

Imbgħad ikompli sal-post fejn hemm siġra kbira ħafna tal-fagu ta' Rivodutri (fejn jingħad li ħadet il-forma li għandha issa biex Franġisku jkun jista' jisken waqt maltempata qawwija), ir-raħal ta' Posta u l-Muntanja Termillo (fl-għoli ta' 1623m), fejn hemm il-*Tempio Votivo Nazionale di S. Francesco*.

Tkun ħaġa isbaħ li wieħed jibda wkoll mill-kunvent tal-*Eremo dei Carceri* (Assisi) u jispiċċa fil-knisja ta' *S. Francesco a Ripa* ġewwa Ruma. Hemm oħrajn ukoll li jibdewha mill-Muntanja La Verna (Toscana). Biex din il-mixja tieħu l-uffċċjalita tagħha, fl-ewwel santwarju li huwa jżur, jingħata librett, bħal passaport, li jiġi ttimbrat f' kull santwarju li jżur. B'hekk fl-aħħar jingħata diploma u jiġi ddikjarat '*Pellegrini di Francesco'*.

Aktar ma jgħaddi ż-żmien aktar persuni, minn kull naħa tad-dinja, qed jagħmlu din l-esperjenza. Tara ħafna minhom mexjin b' xi *haversack* wara darhom, fosthom tant żagħżagħ, u li zgur l-esperjenza li jagħmlu ma jinsew qatt. Għal aktar tagħrif wieħed jista' jżur il-*website*: **http://www.camminodifrancesco.it** (fejn tinsab informazzjoni tajba ħafna) jew jikteb lis-sede tal-APT ta' Rieti - v. Cintia, 87, e-mail aptrieti@apt.rieti.it) li hija l-promotriċi ta' din il-mixja.

MULTOS ANNOS 1987 – 2012

P. Christopher Farrugia O.F. M.

Twelid : 17 ta' Novembru 1959 - Tas-Sliema
Vestizzjoni : 6 t' Ottubru 1979
Professjoni Temporanja : 5 t' Ottubru 1980
Professjoni Solenni : 8 ta' Diċembru 1985
Ordinazzjoni Saċerdotali : 10 ta' Lulju 1987
Ħidmiet : Direttur Spiritwali tal-Klarissi f' Għawdex u ħidmiet pastorali oħra

Nitolbu għalih u nawgurawlu kull ġid u barka

P. Walter Vassallo O.F.M. ġie ordnat presbiteru

Nhar il-Ġimgħa 29 ta' Ġunju, solennita ta' S. Pietru u S. Pawl, ħuna P. Walter Vassallo, flimkien ma' 8 djakni - 7 djoċesani u giżwita - ġie ordnat presbiteru mill-Arċisqof ta' Malta, Mons. P. Cremona O.P. fil-Kon-Katidral ta' S. Ġwann fil-Belt Valletta. Fost il-konċelebranti kien hemm il-Provinċjal u numru sew ta' patrijiet. Kien hemm ukoll il-ġenituri, ħutu u qraba oħra. P. Walter għamel in-Novizzjat tiegħu fis-Santwarju ta' S. Damjan, Assisi. Wara kompla l-istudji tiegħu fl-Universita ta' Malta, filwaqt li ta servizz fil-fraternita tar-Rabat. Nhar is-6 ta' Lulju huwa se jiċċelebra quddiesa ta' ringrazzjament fil-knisja parrokkjali ta' S. Marija (il-Qadima) ġewwa B'Kara. Minn din il-paġna nawgurawlu MULTOS ANNOS u nitolbu għalih, speċjalment issa li se jmur Ruma fejn se jispeċjalizza fl-istudji tal-liġi tal-Knisja. Inkomplu nitolbu biex aktar żagħażgħ jwieġbu għas-sejħa saċerdotali u franġiskana. Issa jridu jgħaddu tant snin biex ikollna saċerdot franġiskan ġdid fil-Provinċja tagħna !!!!!!!!

AĦBARIJIET TAL-PROVINĊJA TAGĦNA

Fit-18 ta' Mejju l-fraternita tal-Belt, flimkien mal-Provinċjal, kienu mistiedna għall-ikla l-Palazz ta' Sant'Anton mill-President tar-Repubblika.

Fl-aħħar jiem ta' Mejju nbeda x-xogħol fuq il-bankina ta' wara l-knisja tagħna ta' Tas-Sliema mill-ħaddiema tal-Ministeru tar-Riżorsi u Affarijiet Rurali. Dan hu parti mill-proġett li jrid isir biex tissewwa l-ħsara li hemm fil-ħajt u l-kolonni tan-naħa ta' wara tal-knisja. Għal dan il-għan il-parruċċani diġa bdew joffru l-għotijiet tagħhom.

Fit-28 ta' Mejju l-Provinċjal bgħat ittra lill-aħwa kollha dwar is-sitwazzjoni fil-missjoni tal-Libja. Kemm in-Nunzju Appostoliku kif ukoll iż-żewġ Vigarji Apostoliċi qed jistiednu lil xi ħadd mill-aħwa biex imur jwettaq appostolat f' dak il-pajjiż. Dan ġara peress li Dun Danjel Farrugia se jmur jaħdem fil-Vatikan u P. Tadeusz Kierbiedz S.D.B., se jmur lura pajjiżu, wara li kien ilu jaħdem f' Derna għal aktar minn 30 sena.

Fit-3 ta'Ġunju ġiet ċċelebrata l-festa esterna ta' S. Antnin ta' Padova fil-knisja tagħna ta' Għawdex. It-tridu għamlu P. Anton Farrugia. Il-Provinċjal qaddes il-quddiesa kantata u mexxa l-purċissjoni. Xi whud mill-aħwa tellgħu Għawdex biex jgħenu lill-komunita t' hemmhekk. L-attendenza tan-nies kienet tajba ħafna. Prosit lill-Gwardjan u l-komunita t' Għawdex. Imbagħad l-isqof t' Għawdex, Mons. M. Grech, mexxa konċelebrazzjoni nhar it-13 tax-xahar, fil-festa liturġika tal-qaddis ta' Padova.

Dak in-nhar stess 13 it-tifel u tifla għamlu l-Ewwel Tqarbina ġewwa l-parroċċa tagħna ta' Tas-Sliema.

Fra Aaron Abdilla ha l-baċċelerat fil-filosofija. Filwaqt li nwegħduh it-talb tagħna, nifirħulu.

Fil-laqgħa tad-Definitorju, li saret fil-kunvent tagħna ta' Tas-Sliema nhar il-11 ta' Ġunju, barra li, l-Provinċjal laqa' t-talba ta' P. Marcello Ghirlando (ara p. 1), ġew ukoll mħabbra dawn l-attivitajiet :
29 ta' Ġunju – Ordinazzjoni Presbiterali ta' Fra Walter Vassallo,
6 ta' Lulju - Quddiesa ta'ringrazzjament ta' Fra Walter Vassallo,
31 ta' Lulju - Tifkira tat-800 sena mill-konsagrazzjoni lil Alla ta' S. Klara t' Assisi, fil-knisja tagħna ta' Baħar iċ-Ċagħaq,
4 ta' Settembru - Fra Gerald Xuereb se jagħmel l-ewwel wegħdiet fil-Knisja tagħna tal-Ħamrun,
6 ta' Settembru - Fra Aaron, Andrea, Clive u Ramon se jġeddu l-wegħdiet tagħhom fil-knisja tagħna tar-Rabat,
4 t' Ottubru - Konċelebrazzjoni Solenni, mill-aħwa kollha tal-Provinċja, fil-Knisja tagħna tal-Belt Valletta. Dħul ta' postulant. Aktar dettalji jitħabbru 'l quddiem.

++++++++++++++++++++++++++++

FESTI — **AWWISSU 2012** — **BIRTHDAYS**

FESTI

02. P. Jimmy Zammit
24. P. Bartholomew Gauci
31. P. Ray Scicluna
    P. Raymond Falzon

BIRTHDAYS

04. P. Tonin Vella
11. P. Jimmy Zammit
13. P. Eddie Pace
14. P. Edward Zammit
24. P. Albert Micallef
31. Fra Andrea Diacono

SETTEMBRU 2012

FESTI

08. P. Adrian J. Cachia
    P. Victor Camilleri
29. P. Gabriel Micallef

BIRTHDAYS

13. P. Stephen Magro
16. P. Benjamin Galea

Xewqat qaddisa !!!!!!!!!!

Festa ta' S. Klara
11 t' Awwissu 2012

6.30 pm
Monasterju tal-Klarissi
Quddiesa Konċelebrata

WERREJ

Is-sinjali simboliċi ta' S. Klara	2 - 3
Il-familja ta' S. Klara	4 - 5
Fra Filippo Longo	6 - 7
It-tbaħħir nhar Sibt il-Glorja	8
Il cammino di Francesco	9
Multos Annos / Ord. Saċerdotali	10
Aħbarijiet tal-Provinċja tagħna	11

OFM - LINK

L-Editur
P. Alexander Borg O.F.M.
Patrijiet Franġiskani
Triq Dun Pawl Vella
Tas-Sliema SLM 3200
Tel. 21 33 11 83
E-mail : fraalex@maltanet.nt

Għall-aħħar aggornamenti
http://ofm.org.mt
Grazzi lil P. Joseph Magro O.F.M